

GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS

9021 Győr, Városház tér 1.

17...... napirendi pont

Borkai Zsolt polgármester előterjesztése

**Javaslat
Győr Megyei Jogú Város Levéltára 2014. évi beszámolójának és
2015. évi munkatervének jóváhagyására**

Győr, 2015. február 6.

Előterjesztő:

Borkai Zsolt
polgármester

Az előterjesztést véleményezte: Oktatási, Kulturális, Sport és Turisztikai Bizottság

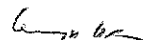
Meghívásra javasolt: Bana József, Győr Megyei Jogú Város Levéltárának igazgatója

Törvényességi véleményezésre bemutatva:

Dr. Lipovits Szilárd
jegyző

Az előterjesztést készítette: Kulturális és Sport Főosztály Kulturális Osztálya

Borkai Zsolt polgármester előterjesztése

Javaslat

Győr Megyei Jogú Város Levéltára 2014. évi beszámolójának és 2015. évi munkatervének jóváhagyására

Tisztelt Közgyűlés!

A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény 116. §-a az önkormányzati levéltárak éves beszámolójának és munkatervének jóváhagyását a Közgyűlés feladatkörébe utalja.

Győr Megyei Jogú Város Levéltára jogszabályi kötelezettségének eleget téve elkészítette és az irányítói jogok gyakorlójának jóváhagyásra benyújtotta beszámolóját és munkatervét, melyeket a Közgyűlés elfogadó határozatát csatolva a fenntartónak meg kell küldenie az Emberi Erőforrások Minisztériuma Levéltári Osztályának.

Az intézmény szakmai tevékenységét a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvényben előírt kötelezettségeinek megfelelően végzi, melyet az éves szakfelügyeleti vizsgálatok jegyzőkönyvei is tanúsítanak.

A mintegy 3 000 iratfolyómétert kitevő levéltári állományt magániratok, közokiratok és városépítészeti dokumentumok alkotják, gyűjtési körébe tartoznak továbbá a törvényekben előírt azon iratanyagok (munkajogi és tulajdonjogi iratok, bizonyítványok stb.), melyek hivatalos eljárásban felhasználhatók, és melyekről hiteles igazolásokat, másolatot adhat ki.

A Levéltár „hatósági”, közéleti, állampolgári szolgáltató, tudományos kutató, ismeretterjesztő és kiadói feladatkört egyaránt betölt, természetes és jogi személyek számára biztosítja mindazon közszolgáltatásokat, melyek az állomány gyűjtése, megőrzése, állományvédelme, feldolgozása, kutathatóvá tétele és kutatása, valamint selejtezése jelentenek.

Munkája során együttműködött a város iratképző szerveivel, segítette szabályszerű és szakszerű irattározásuk gyakorlatának szakszerű kialakítását, fejlesztette saját elektronikus dokumentumfeldolgozó és archiváló rendszerét.

Az intézmény tudományos, helytörténeti ismeretterjesztő és közművelődési rendezvényeket, kiállításokat, konferenciákat, levéltári szakmai napokat szervezett, a város kulturális intézményeivel együttműködve gazdagította a kiemelt kulturális események programjait, naprakész együttműködésével segítette az Önkormányzat közigazgatási munkáját, szerkesztette és közreadta annak több évtizedes múltja visszatekintő időszaki tudományos kiadványait (Győri Tanulmányok és Győri Tanulmányok Füzetek sorozata), melyek megjelentetését nagyban elősegítették a hazai pályázatokon elnyert források.

Kérem a Tisztelt Közgyűlést, hogy Győr Megyei Jogú Város Levéltárának 2014. évi beszámolóját és 2015. évi munkatervét az **1. számú melléklet** szerinti tartalommal az alábbi határozati javaslatban foglaltak szerint hagyja jóvá!

Határozati javaslat

Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése az irányítói jogkörébe tartozó és fenntartásában működő Győr Megyei Jogú Város Levéltára 2014. évi beszámolóját és 2015. évi munkatervét az **1. számú mellékletben** foglaltak szerint jóváhagyja.

Felelős: polgármester

Határidő: azonnal

Győr, 2015. február 6.

Borkai Zsolt
polgármester

Győr Megyei Jogú Város Levéltárának 2014. évi beszámolója

A 2014. március 6-án¹ megnyílt kiállítás „Győr legendái nyomában” címmel készült el.²

A Lócsei Fehér Asszony győri kivégzésének évfordulója kiváló alkalmat biztosított arra, hogy a legenda mellett a valóságra is fény derüljön az új kutatási ismeretek birtokában. Kiállítások, kiadványok és előadások népszerűsítették a tragikus sorsú Korponayné Géczy Julianna történetét.

A levéltár kiemelten készült az I. világháború 100. évfordulójának megünneplésére. Javasolta az önkormányzatnak egy ünnepi emlékbizottság létrehívását, amely 2018-ig, a világháború befejezésének évfordulójáig működhetne. Javaslatok között konferencia, kiadvány, kiállítás, emléktáblák állítása is szerepelt. Az emlékbizottság 2014. november 7-én létrejött.

A levéltár több ponton is érintett volt a holokauszt 70. évfordulójához kötődő rendezvényekben. Részt vett a márciusban megszervezett középiskolai vetélkedőn, amely a Raoul Wallenberg Egyesület kezdeményezésére valósult meg. Segítette a hitközség által kezdeményezett kiállítás megvalósítását. Az év folyamán több alkalommal is sor került az évfordulóhoz kötődő előadásokra, három alkalommal a Zsinagógában, egy alkalommal pedig a Kazinczy Ferenc Gimnáziumban. Ezeket az előadásokat kezdeményezte és támogatta az önkormányzat, a hitközség, valamint a Magyar Történelmi Társulat.

A nyár folyamán a Czinka Panna Egyesület támogatásával nagyszabású, kétnapos tanácskozással került sor Bükfürdőn a cigány holokauszt témájában. A témában évtizedek óta kutató történészek, levéltárosok nyilatkoztak meg egy nagyszabású konferencián, amelyet a kormány is kiemelten támogatott. Az őszi folyamán ez Pécsen folytatódott, ahol egy külön roma holokauszt intézetet is életre hívtak. A konferenciához kötődően tudományos kötet megjelenésére is sor került. Mindkét rendezvényben meghatározó szerepet játszott az intézmény.

A XVII. Győr Levéltári Napon már a városban és a megyében működő összes levéltár képviselte magát.

2014-ben ismét csatlakozott a Levéltár a nagyszerű Múzeumok Éjszakájához saját programokkal.

* * *

Győr Megyei Jogú Város Levéltárának 2014. évi elemi költségvetése **46 854 E Ft** volt, a kapott pótelőirányzatoknak köszönhetően a módosított előirányzat **62 783 E Ft**, a teljesítés ennek 95%-a: **59 531 E Ft**. Intézményi saját hatáskörű előirányzat-módosítás **4 347 E Ft**, irányítószervi **11 582 E Ft**. A kötelezettséggel terhelt maradvány év végével **2 871 E Ft**. Az intézménynek önként vállalt feladata illetve vállalkozási tevékenysége nincs. Engedélyezett létszámkeret 10 fő, ebből szakalkalmazott 7 fő, 1 fő gazdasági ügyintéző, 1 fő igazgatási ügyintéző, 1 fő takarító. Az érintett időszakban az átlagléttség 10 fő. 2014. évben jutalmat nem fizetett az intézmény.

¹ A levéltár évek óta március 6-a tiszteletére rendez kiállítást, ezzel kívánja tudatosítani a Mária Terézia uralkodónő által aláírt szabad királyi kiváltságlevél jelentőségét.

² A városhoz számos legenda kötődik, amelyeket az ide látogatókkal ismertetnek az idegenforgalmi szakemberek. E legendák többsége szerepel a korábbi időszakban megjelent kötetekben, idegenforgalmi szakmunkákban, ám az újabb kutatások fényében e legendák egy része már megcáfolódott és jelentősen módosult. A levéltár azért választotta ezt a témát, mert 2014-ben volt kerek évfordulója annak, hogy Korponayné Géczy Juliannát, a lócsei fehér asszonyt Győr főterén kivégezték.

Rezsiköltség (áram, víz, távhő, gáz) 2014. évben **5,4 M Ft**. A legjelentősebb tétel a Baross úti épület távhőköltsége **3,7 M Ft** értékben (ebből **3,3 M Ft** 2014-ben kifizetett tétel, **0,4 M Ft** a decemberi számla, melyet 01. hóban, előző évi kötelezettségvállalás terhére rendezett az intézmény).

A Műszaki (Baross úti) irattár épületében m³ alapján történt a számlázás a szolgáltató részéről. A hőmérséklet nem volt szabályozható. A hét minden napján volt fűtés, függetlenül attól, hogy hány napot tartózkodnak a kollégák az épületben. 2014. III. negyedévében önkormányzati támogatással **3 M Ft** értékben a fűtési rendszer megújult. A fűtés szabályozható, ennek eredményei 2015. évben jelentkezhetnek.

Karbantartásra 2,2 M Ft volt a kiadás. Az összeg 45%-a a Rákóczi Ferenc úti épület földszinti irodáinak részleges szigetelése, tisztasági festése **986 E Ft** értékben, melyet az önkormányzat irányítószervi pótelőirányzattal biztosított a levéltár részére.

A Győri Tanulmányokra megérkezett a korábbi mértékű támogatás (**1 500 000 Ft**).

I. Technikai fejlesztés, levéltári iratok elhelyezése

Rákóczi úti központi épület

A központi épületben kisebb átalakítások kerültek végrehajtásra. Itt az irodák átfestése volt esedékes. Az ezzel kapcsolatos pénzügyi igényeket még az előző évben jelezte az intézmény, és a támogatás függvényében lettek kivitelezve. Megtörtént az elavult fűtési rendszer részleges megújítása, és a kémény bélelése növelte a berendezések biztonságát.

Műszaki Fióklevéltár

A korábbi időszakban a fűtés korszerűsítésére már beterjesztett tervek voltak, amelyek az ezzel kapcsolatos költségeket is tartalmazták. A város biztosította az átalakításhoz szükséges anyagi erőforrásokat, és a fűtési szezon előtt az átalakítás végbement. Ezzel szabályozhatóvá vált mind a raktárak, mind az irodák, mind pedig a vendégszoba hőmérséklete. Menet közben a pótköltségvetésből sikerült mintegy 3 millió forintot nyerni a műszaki telephely fűtési számlájának kifizetésére, egyben kérte az intézmény, hogy az így megkapott összeget minden évben biztosítsa az önkormányzat a levéltár számára.

Az épület legfelső szintjén a fix beépítésű Dexion állványokat már egy mobil állványrendszer váltotta fel. Erre a célra az NKA-nál nyert összegek szolgáltak, ezzel itt is folytatódhatott a korábban megkezdett tevékenység.

II. Személyi ellátottság, vezetés, munkaszervezés

2014. évben a személyi állományban változás nem volt tervezve. Az ősz folyamán az egyik segédlevéltárosi, de felfejeztett tudományos státusz megüresedett, és ugyanekkor a kutatóteremben lévő, szintén tudományos státuszú munkatárs fél évre fizetés nélküli szabadságra ment, hogy egy Németországban elnyert ösztöndíjjal folytasson tudományos tevékenységet. A levéltár tudomásul vette, hogy a fiatalok előtt komoly, új lehetőségek állnak, és az intézmény részére biztosított pénzügyi keretek nem teszik lehetővé, hogy ezzel a helyzettel konkurálni tudjon. A több mint egy évtizede befagyott bérek korántsem teszik vonzóvá ma a levéltáros szakmát. Az utóbbi években mind az egészségügy, mind az oktatásügy jelentősen változott pozitív irányban, míg a levéltáros szakma, a könyvtárral és a múzeummal együtt, változatlan illetményekkel küzd.

Egy fő, aki korábban adminisztratív munkakörben dolgozott, sikeresen elvégezte a segédlevéltáros tanfolyamot. A levéltár a fent említett anyagi erőforrások hiányában nem támogatta a többi dolgozó továbbképzését, így azt egy alkalmazott a saját költségen tudta kivitelezni. Bizonyos tekintetben a korábbi időszakhoz képest is csökkenés állt be a dolgozók számára biztosított juttatásokban. A 2014-es év egyedülálló volt abban is, hogy egyetlenegy dolgozó sem kapott jutalmat, és csak az év utolsó időszakában volt lehetőség a még állományban lévő dolgozók számára 48 000 Ft/fő SZÉP-kártya juttatást biztosítani. Bár rendelkezésre áll az ezzel kapcsolatos szabályzat, azonban a források biztosításának hiányában a döntést csak akkor lehet meghozni, amikor erre mód nyílik.

Az év során munkaértekezleteken kerültek átbeszélésre az intézményben folyó tevékenységek, meghatározásra az elvégzendő feladatok, egyeztetve lettek a dolgozók szabadságainak menetrendje és az alkalmi zárva tartás. Az intézményben zajlott felújítási munkálatok során biztosított volt a szükséges munkaerő.

A levéltári tevékenység ellátására jelenleg 10 főfoglalkozású dolgozó áll rendelkezésre: 3 tudományos, 3 segédlevéltáros, 1 levéltárkezelő, 1 gazdasági ügyintéző, 1 ügyviteli és 1 technikai alkalmazott.

A feladatok maradéktalan ellátására a fenti létszám arányos fejlesztése lenne szükséges. Az elmúlt időszakban megnövekedett ügyfélszolgálati tevékenység és az átvett iratok mennyisége indokolja, hogy e téren is kedvezőbb helyzet álljon elő. Az alapító munkatársak közül jelenleg már csak ketten dolgoznak a levéltárban.

A levéltár két helyen tart folyamatosan kutató- és ügyfélszolgálatot. Az ún. külső Baross úti műszaki levéltári részlegben jelenleg heti két alkalommal folyik ilyen tevékenység. Ez a személyi állomány bizonyos fokú kettéválását eredményezi, hiszen a teljes dolgozói gárda csak hétfőn, szerdán és pénteken van együtt a központi épületben.

III. A gyűjtőterület felügyelete

Továbbra is kiemelten kerültek ellenőrzésre azok az iratképzők, amelyek megmaradtak a városnál. A fenntartó időszaki ellenőrzése mellett, amely segítő és támogató szándékú, kiemelt figyelemmel kezelve a város kezelésében lévő ipari intézményeket (közüzemek). Elsősorban az ott őrzött olyan anyagok megtekintésére koncentrálna, amelyek a jelenlegi jogszabályok értelmében elvileg már a levéltár őrzetében kellene, hogy legyenek. Természetesen itt csak ellenőrzésről és nem iratátvételtől van szó.

Az év során kiemelt ellenőrzés folyt a helyszínen a GYŐR-SZOL Zrt. irattárában. Itt az elmúlt évek során debreceni mintára számos korábban önálló városi közüzemet vontak össze (Hőszolgáltató, KOMSZOL Zrt. stb.). Ez egyben az irattári összevonást is jelentette, ugyanakkor a kormányzati szándéknak megfelelően ezekből bizonyos részek kihasadtak, önállósodtak, illetve a magyar állam kezelésébe kerültek. A levéltár áttekintette a szervezet iratkezelését, több esetben is javasolva egyes kiselejtezésre szánt iratok tartós megőrzését, és jóváhagyva az ott folyó irattári selejtezéseket. Ugyanakkor megállapításra került, hogy a korábbi „jogelőd” szervezeteknek az iratai lényegében megsemmisültek. Ugyanakkor ki kell emelni, hogy a személyzeti anyagok külön kezelése miatt (külön tárolták) ezek mind a mai napig maradéktalanul fennmaradtak. Így a dolgozók nyugdíjazása kapcsán az adatszolgáltatás zavartalan.

Az iskolák az államosítás miatt kikerültek az önkormányzat és ezzel a levéltár hatóköréből. Természetesen a múltban átvett iratok esetében az adatszolgáltatás továbbra is folytatódik.

Ezen iratok nem kerültek átadásra a megyei levéltárba, viszont a városi levéltár értelemszerűen már nem folytatta e gyűjtőterület vizsgálatát.

IV. Anyaggyarapodás, anyagvédelem

A levéltár az önkormányzattól műszaki iratokat vett át, jegyzék alapján. Ezek a korábbi időszakra vonatkozó személyi nyilvántartások. Ezzel a szocialista korszak ilyen típusú okmányainak őrzője immár a városi levéltár. Egyes intézmények részéről – gondolva itt az iskolákra – volt kérés és felajánlás arra, hogy a levéltár vegyen át iratokat, azonban az államosítás miatt ezeket a kéréseket nem teljesíthette.

Állományvédelem (együttműködés más városi intézményekkel)

A Külső Baross úti műszaki levéltári részleg még számos tekintetben nem felelt meg a szigorú állományvédelmi előírásoknak. Néhány helyiségnél a túlfűtöttség miatt száraz és páramentes volt a légkör, amely sürgős beavatkozást igényelt. A fűtés-korszerűsítést az önkormányzat forrásaiból sikerült megoldani. A fűtés minden helyiségre kiterjedő szabályozásával, illetve annak kialakításával jelentős összegeket lehet a jövőben megtakarítani.

A restaurálásokat a múzeummal együttműködve hajtotta végre az intézmény, szintén pályázati pénzekből. Folytatódott a közel két évtizede zajló régi, becses okmányok restaurálása. E célra a levéltár az NKA-tól kapott jelentős összeget, és a kialakult gyakorlatnak megfelelően a győri múzeummal végeztette el e feladatokat. A munkálatok eredménye megtekinthető a levéltár honlapján.

V. Iratrendezés

A 2014-es esztendőben folytatódott a fenntartó önkormányzat iratainak rendezése, egységesítése és raktári jegyzékekkel való ellátása. A Lukács Sándor utcai raktárból a központi épületbe átkerült iratok esetében az egykori műszaki hivatal anyagának savmentes dobozokba való áthelyezése (középszintű rendezése) is folyamatos volt. A savmentes dobozok beszerzését az NKA Közgűjteményi Kollégiuma 2014. évben is kiemelten kezelte.

Számos rendezésre azért volt szükség, mivel a Baross úti épületben folyó nagyszabású átalakítások következtében az iratok egy része új helyre került, így azok középszintű rendezése elengedhetetlenül szükségessé vált. Egyúttal megtörtént a költöztetett anyagok mindegyikének savmentes dobozba helyezése és új raktári jegyzék készítése is.

A központi épületben a város legrégebbi iratainak többsége még az ún. régi típusú, nem savmentes dobozokban van elhelyezve. Ezek átdobozolása az előző évben elindult, s egy tavaly nyert pályázatnak köszönhetően lehetőség nyílt további savmentes dobozok beszerzésére.

VI. Iratselejtezés

Az ún. „elázott” iratok annak idején még nem savmentes dobozokba rendezve kerültek fel a levéltár polcaira. Mivel itt nem szabályos iratátvételtől volt szó, és a levéltár a városi önkormányzat irattári terve alapján hajtotta végre a selejtezést és a rendezést, most mód volt ennek újbóli áttekintésére, hiszen ebből már számos irat selejtnak nyilvánítható a letelt időhatár miatt. Ezzel kapcsolatban rendezés, selejtezés és újradobozolás ment végbe.

A selejtezésnél is elsőbbséget élveztek a tanácsi korszak iratai, a rendszerváltozás után felszámolt iratképzők, városi intézmények, iskolák már átvett iratai. A múltban éppen a felszámolás következtében nem megselejtezett állapotban kerültek be az intézménybe iratok. A felszámoló többnyire nem törekedett a levéltári törvény betartására, így számos levéltári értékkel nem bíró irat került őrzésre, egyben több, ún. „párhuzamos” irat is található.

VII. Segédletkészítés

A levéltár a még nem lektorált fondjegyzékét több példányban kiprintelte, és ezek a kutatók rendelkezésére állnak. A fondszerkesztés szempontjai folyamatosan változnak, és figyelembe véve az éves iratgyarapodást, ez időnként kiegészítésre szorul.

A Külső Baross úton savmentes irattári dobozokba került egykori városi anyagok esetében, a középszintű rendezést követően, új raktári jegyzékek készültek.

A folyamatosan érkező műszaki dokumentációk a levéltári elhelyezés után bekerültek abba a számítógépes adatbázisba, amely azonos az önkormányzatnál kezelttel. Ez teszi lehetővé, hogy a levéltár nemcsak naprakész legyen, de gyorsan ki tudja szolgálni mind az ügyfeleket, mind pedig a tudományos kutatókat. Ez a rendszer a műszaki fióklevéltárban üzemel.

VIII. Kutató- és ügyfélszolgálat

A Baross úton a kutató- és ügyfélszolgálat növekvő igénybevétele ellenére az eddig kialakult gyakorlat nem módosult.

A 2012-ben befogadott Richter Archívum esetében heti három alkalommal, kedden, szerdán és csütörtökön van nyitva tartás a kutatók számára. Az archívum vezetője a levéltártól függetlenül tevékenykedik. Használja a levéltár technikai eszközeit (számítógép, telefon, fax, fénymásoló stb.) és együttműködik a műszaki fióklevéltárban dolgozó kollégákkal.

A családfakutatások egy része már e-mailes megkeresés alapján történt. A levéltár – noha ezt a jogszabály nem teszi lehetővé – bizonyos alapadatokat kikutatott az érdeklődők számára, s a kérésnek megfelelően fénymásolatban vagy levilágított, digitalizált formában küldte el a kért anyagot. Minden esetben felhívva azonban a kutatók és ügyfelek figyelmét, hogy kutatást az illető vagy valamely megbízottja végezhet az intézményben. A levéltár pusztán ennek lehetőségét és feltételeit biztosítja.

2014-es főbb kutatási témakörök

Az I. világháború forrásai

Az évforduló miatt az I. világháború forrásai kiemelt szerepet kaptak. A magyarországi levéltárak egy új, négy évig életben tartandó országos projektet léptettek életbe, melynek feltételeit az év folyamán az NKA Közgyűjteményi Kollégiuma teremtette meg. Győr az I. világháború idején több okból is fontos központ volt, az ágyúgyár miatt katonai központ, míg pl. a monarchia sebesültjeit a Szentháromság Kórházban ápolták.

A II. világháború forrásai

A győri zsidóság története (ezzel kapcsolatban, az eddigi kutatások eredményeként egy állandó kiállítás jött létre, amely a Kossuth utcában valósult meg az év folyamán).

Győri legendák

Az év egyik jubileuma a lőcsei fehér asszony (Korponayné Géczy Julianna) kivégzésének 300. évfordulója (1714. szeptember 22.) volt. Rabsága kötődik a levéltár központi épületéhez, kivégzése pedig a mai Széchenyi téren történt, és bár nem közismert, itt is van eltemetve, a Bazilika főbejáratával szemben ma már nem létező ún. vártemetőben. Az évforduló lehetőséget nyújtott arra, hogy a Győrhöz kötődő egyéb legendák is áttekintésre kerüljenek. E témában két kiállítás valósult meg, illetve két kiadvány is megjelent.

IX. Kiadványkészítés

A városi levéltár folytatta az eddigi gazdag kiadványi tevékenységét.

A levéltár kiadvány-politikájával – amely érinti a saját és a város tudományos szemléjét, a Győri Tanulmányokat – eddig is törekedett arra, hogy ezek bemutatása, ismertetése és árusítása elsősorban az évente megrendezésre kerülő Könyvszalonnán történjen. Természetesen ezek a kiadványok minden alkalommal bemutatásra és árusításra kerültek az évente megrendezett Győri Levéltári Napokon. Időszakonként a Magyar Levéltárosok Egyesületének vándorgyűlésén, a Megyei és Városi Levéltárak Vezetőinek Tanácsa éves találkozóján is hozzáférhetőek a kötetek, és így lebonyolításra kerültek a szakmai kiadványi cserék is.

A városi tudományos szemle (Győri Tanulmányok) folytatásához 2014-ben az eltelt évtizedek alatt meghonosodott 1,5 millió forintot biztosította az alapító önkormányzat. Az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően a Győri Tanulmányok Füzetek sorozat is folytatódott, két kiadvánnyal. A szerkesztőség pályázat útján megvalósuló tematikus számok megjelentetésével is számolt. A városi levéltár által alapított Győri Levéltári Füzetek sorozat is folytatódott.

Megjelent kiadványok

1. Dominkovits Péter: Győr város tanácsülési és bírósági jegyzőkönyveinek regesztái IX. (1642-1646). Győri Levéltári Füzetek 2014/15.
2. Torma Attila: Győr a II. világháború sodrásában. Győri Tanulmányok Füzetek 2014/15.
3. Barna Attila: A lőcsei fehér asszony legendája. Győri Tanulmányok Füzetek 2014/16.

X. Közművelődés

Az intézmény kiemelt figyelmet fordított a lőcsei fehér asszony legendájának, és mert kivégzésének tavaly volt kerek évfordulója, egy külön rendezvénycsoportot szánt az erről való megemlékezésre. Bemutatásra kerültek a rá vonatkozó eredeti dokumentumok, ismertetve lettek a legújabb kutatási eredmények és egy rendezvény keretében a levéltár dolgozói és az érdeklődők megkoszorúzták nyughelyét az egykori vártemetőnél. Győrben két helyen volt időszaki kiállítás témája a legenda. Ezt követően Mosonmagyaróvárra került, ahol most is látható.

A Richter Archívum október 2-án, a zene világnapján rendezett kiállítást, illetve egy zenei rendezvényre is sor került ugyanezen a napon. A helyszínt a Richter Terem adta. Az archívum célra külön is pályázott, a levéltártól függetlenül. A kiállításon megtekinthetők voltak az archívum birtokában lévő legbecsesebb Richter János-levelek, valamint a személyéhez kötődő tárgyak, egyben néhány dokumentum szerepelt a Győri Ének- és Zeneegylet anyagából is.³

³ A levéltár 2013-ban átadta letétbe a Richter Archívumnak a Győri Ének- és Zeneegylet iratait.

A városi levéltár a Győrben működő összes különböző fenntartású levéltárral egy napon tartotta meg a Győri Levéltári Napot. Már a nemrég alakult Ráth Mátyás Evangélikus Gyűjtemény, valamint a Győri Közjegyzői Levéltár is csatlakozott a rendezvényhez.

Az esztendőnek kiemelt témája volt a holokauszt eseménye. Több előadás is elhangzott e témában, amely önkormányzati támogatással, a hitközség támogatásával és központi pályázatok segítségével valósult meg. Ezek megszervezése nem a levéltár keretében történt, de mint közreműködő, minden alkalommal szerepet játszott benne – gondolva itt a Zsinagógában lezajlott több, e témájú rendezvényre, pl. Wallenberg-vetélkedő. A Kazinczy Gimnáziumban tartott előadást pedig a Magyar Történelem Társulat támogatta.

A Nyitott Levéltárak programsorozat, amely szoroson kötődik a komoly látogatottságot elért Múzeumok Éjszakája rendezvényeihez, szintén nagy sikerrel zajlott az intézményben. A győri színház színészei tartottak előadásokat, megtekinthető volt a legendákhoz kötődő kiállításanyag, valamint előadások is elhangoztak az épületben.

A kiállítások megszervezésénél maximális volt az együttműködés a többi győri közgyűjteménnyel (múzeummal, könyvtárral).

2014. évi programok

Időpont	Program	Helyszín	Rendező
2014. március 6.	Győr legendái nyomában Időszaki kiállítás	Győr Város Levéltára	Győr Város Levéltára
2014. június 21.	Levéltárak éjszakája Nyitott Levéltárak	Győr Város Levéltára	Győr Város Levéltára, Rómer Flóris Művészeti és Történelmi Múzeum
2014. szeptember 27.	A lőcsei fehér asszony legendája Időszaki kiállítás		Győr Város Levéltára, Rómer Flóris Művészeti és Történelmi Múzeum
2014. október 2.	Richter János munkássága és a Győri Ének- és Zeneegylet Kiállítás és koncert	Richter-terem	Győr Város Levéltára Richter János Archívum Richter János Zeneiskola
2014. október 16.	XVII. Győri Levéltári Nap (III. Kisalföldi Levéltári Nap)	Rómer Flóris Művészeti és Történelmi Múzeum	Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára, Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára, Győri Egyházmegyei Levéltár, Győr Város Levéltára, Győri Ráth Mátyás Evangélikus Levéltár Győri Közjegyzői Levéltár

Időpont	Program	Helyszín	Rendező
2013. november 7–9.	XIV. Győri Könyvszalón Kiadványok bemutatója	Győri Nemzeti Színház	Győr Város Levéltára, Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér

XI. Szakkönyvtár

A könyvvállomány ellenőrzése az év első negyedévében befejeződött. A városi levéltár jelentős könyvkiadási tevékenységet folytatott. A városi közgyűjteményekbe is juttatva árusítás céljából példányokat, s nemcsak az új, de a régi kiadványokból is. A levéltár kötelessége, hogy az összes többi levéltárba is eljuttassa a frissen megjelent kiadványait – ezt az NKA Közgyűjteményi Kollégiumának ide vonatkozó rendelkezései tartalmazzák. A jelentős postaköltségek megkímélése céljából az új köteteket a levéltárak vándorgyűlésére juttatta el.

A levéltári könyvtár jelentős gyarapodáson ment keresztül. Ennek fedezete részben a költségvetésben volt biztosítva, illetve a rendszeres pályázással nyert forrásokkal, valamint cserekiadványokkal is jelentősen gyarapodott az állomány. Az NKA Közgyűjteményi Kollégiuma indított ilyen pályázatokat. Újabban azonban kisebb változások mentek végbe ezen a területen, és a most készülő kiadványoknál eleve feltétel, hogy bizonyos mennyiséget vissza kell juttatni a támogató részére, aki továbbítja ezeket a közgyűjteményekhez, könyvtárakhoz. Az NKA most már a pályázó kötelességévé teszi, hogy az általa támogatott kiadványokat a megjelenéssel egy időben, azzal párhuzamosan az intézményi honlapon is közzétegye. A levéltári könyvtár rendszeresen beszerzi a más intézmények által már előállított és kiadott digitális tartalmakat (CD-ROM, DVD-ROM stb.). A korábbi kiadványok teljes egészében hozzáférhetőek az Archív Portálon, ami 2012-ig tartalmazza az addig megjelenteket.

XII. Video-archívum

A tervben szereplő elképzelésekre nem indultak országos pályázatok,⁴ és tulajdonképpen emiatt ez a típusú gyűjtemény ma már egyfajta zárt gyűjteményként kezelendő. A technikai háttér minimálisan rendelkezésre áll, azonban erre a szakemberi tevékenységre státusz nincs, és továbbra is a korábbi idősakkal megegyező módon folyt az ebben zajló tevékenység.⁵

⁴ Győrben a televíziózás átalakulásával az elmúlt időszakban jelentős változás ment végbe. A Revita Televízió megszűnt, az azóta létrejött Győr+ és Oxigén2 televízió pedig nem önkormányzati intézményként működik. Az általuk termelt történelmi értékű videók őrzése, fennmaradása emiatt már az ő kötelességük. A levéltárba történő videók beadása a Revita TV megszűnésével értelemszerűen abamaradt. A Győrben keletkező videók további gyarapodása jelenleg nem megoldott. A korábbi időszak számos kezdeményezése támogatás híján nem volt kivitelezhető. Az elkövetkezendő időszak feladata, hogy megtörténjen az itt felgyülemlett, komoly értékkel bíró anyagok digitalizálása, közzététele.

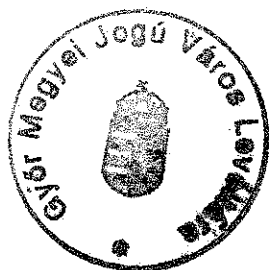
⁵ A városi levéltár, szembesülve a videó anyagok őrzésével, nyilvántartásával, konvertálásával összefüggő problémakörrel, valamint azzal a ténnyel, hogy a Revita Televíziót követően már ilyen anyagok nem érkeznek a levéltárba, az elkövetkezendőkben ezt a fejezetet a beszámolóban és a munkatervben már nem fogja szerepeltetni.

XIII. Anyakönyvi másodpéldányok kezelése

Az UB bejegyzések vezetését a könyvtár feladataival megbízott tudományos dolgozó végezte. Betanítása ez évben megtörtént, és így folytatni tudta a korábban megkezdett munkát. A levéltári terület elmúlt időszakban végbement jelentős átalakítása, államosítása, névváltoztatása részben új helyzetet teremtett. Sajnálatosan az év során kiképzett dolgozó szeptemberben távozott intézményünkől. Így ennek a feladatnak a folytatása és megoldása a 2015-ös esztendőre maradt.

A jelenlegi anyakönyvi szabályok időhatárba beosztva korlátozzák a teljes, a városi levéltár őrzésében lévő állami korszakban való kutatást. Viszont az 1827 és 1895 közötti anyakönyvi másodpéldányok teljes körben kutathatók. A gyakori családfakutatások miatt ezek áthelyezésre kerültek a kutatóterembe, így a kutatóknak azonnal a rendelkezésükre állnak. A családfakutatások tematikájához hozzátartozik a város ún. illetőségi nyilvántartása, amely jelentős terjedelmel bír, de miután ez névsorrendben van, így könnyen kutatható.

G y ő r, 2015. február 6.

Bana József
levéltárigazgató

Győr Megyei Jogú Város Levéltárának 2015. évi munkaterve

A városi levéltár 2015. március 6-án⁶ ismételten fel kívánja hívni a figyelmet azokra a tradíciókra, amelyek Győr városát a múltban jellemezték, s e napra egy könyvbemutatót tervez.

Az év kiemelkedő rendezvényei a Wennes Jenő⁷ halálának 100. évfordulója tiszteletére megvalósuló programok (ünnepi díszközgyűlés, előadások, koszorúzás stb.). Az évforduló egyben alkalmat teremt arra is, hogy az Első Világháborús Emlékbizottság ebből az alkalomból is megnyilvánuljon. Az év során a levéltár tervez ilyen témájú előadásokat, kiállítást a múzeumban, és egy tanulmánykötet előkészítését, illetve a korszak legfontosabb városi dokumentumait tartalmazó forráskötet közreadását.

Március végén kerül sor a Győr város „felszabadulásának” 70. évfordulójáról szóló megemlékezésre, amely március 28-án történt meg, s a város közgyűlési jegyzőkönyve úgy örökítette meg, hogy „a vörös hadsereg a várost március 28-án megszállta, Karsai polgármester úr elmenekült”. Ezzel kapcsolatban is könyvbemutatóra, előadások megrendezésére kerülne sor. Folytatódik a Wallenberg Egyesület által Győrben rendszeressé váló vetélkedő lebonyolítása, amelyben a levéltár évek óta, így most is aktívan közreműködik.

Az intézmény természetesen az idei Múzeumok éjszakáján is részt vesz saját, önálló programokkal, valamint a Könyvszalomon is jelentkezik új könyvekkel.

* * *

A 2015. évi eredeti költségvetési előirányzat **50 896 ezer** forint, melyből a személyi jutatás **28 432 ezer** forint, a munkaadót terhelő járulékok **7 228 ezer** forint, a dologi és egyéb kiadások pedig **15 236 ezer** forint. A Győri Tanulmányokra a támogatás (**2 000 000 Ft**), így megvalósulhatnak a kiadványtervek. Az idei Levéltári Napra is biztosítva van a támogatás (**500 ezer** forint a levéltári napra, a Nyitott Levéltárakra, valamint a barokk rendezvényekre). A Wennes Jenő tiszteletére rendezendő, valamint az I. világháborúra emlékező rendezvények finanszírozása az intézmény költségvetésén kívüli források terhére valósítható meg.

I. Technikai fejlesztés, levéltári iratok elhelyezése

⁶ A levéltár évek óta március 6-a tiszteletére rendez kiállítást, ezzel kívánja tudatosítani a Mária Terézia uralkodónő által aláírt szabad királyi kiváltságlevelé jelentőségét. A Mária Terézia-féle oklevél aláírásának időpontja mellett a múltban a város ünnepelte Szent György napját, amely mindenkor egyben a tisztújítás napja is volt a középkorban (városbíró, polgármester). Ünnepezték a város török alóli felszabadulásának idejét (március 28.), a szabadságharc évfordulóját (március 15.), az aradi vértanúk napját (október 6.), valamint kiemelten Szent László napját. A két világháború között a nyugat-dunántúli felkelés is ünneplésre került, amelyet a levéltár értelemszerűen nem javasol felvenni az ünnepek sorába.

⁷ **Wennes Jenő (Győr, 1866. július 13. - Győr, 1915. április 27.)** — Győr első anyakönyvvezetőinek egyike. Többek között Szauder Ferencsel együtt a polgári anyakönyvezés megteremtésében tevékenykedett. A volt tanácsost, főjegyzőt, alpolgármestert 1906. december 13-án választották meg Győr polgármesterének. Elődje, Zechmeister Károly polgármesterségének utolsó időszakában, mint a város alpolgármestere, lényegében ő intézte az érdemi ügyeket. Méltó utódnak mutatkozott. Szerepelt programjában a munkások lakásgondjainak megoldása, ezen belül a „Munkásotthon házépítő szövetkezet” anyagi támogatása. A fiatal polgármester valóra váltotta ígéretét. A csekély kamatú hitelekkel olcsó, kulcsrakész lakásokat építettek a szövetkezetek, a munkáslakás építésekre mintegy egymillió koronát irányoztak elő. Wennes nagyarányú takarékoságot vezetett be, és a bevételeket a nem jövedelmező városi ingatlanok eladásával is fokozta. A közművek fokozatos fejlesztésével kívánta a várost növekvő bevételekhez juttatni. A gazdasági stabilizáció, a város polgárainak gazdagodása, az okos pénzügy- és adópolitika megtöltötték a város kasszáját. A számos bérház, a kiadó szobák gazdag választéka, a fizetőképes kereslet miatt bevezetette a házbérkrajcárt, a házbérjövödelmek adóját. A kedvező feltételek miatt az alföldi munkáshadak ellepték a várost. Az első világháború és a haditermelés fokozta a munkások iránti szükségletet. Az ún. ágyúgyári lakótelepek feladata volt az új városlakók lakásgondjainak enyhítése. Munkásságával nagy tiszteletet és megbecsülést vívott ki. Városunk nagyjai között tartjuk számon. 49 éves korában, 1915. április 27-én járványos gerincvelő-gyulladás és agyhártyalobban hunyt el, mint Győr város polgármestere. Halálát követően utcát neveztek el róla. Díszes síremléke a húszas években készült el Farkas Máttyás polgármestersége alatt.

Technikai fejlesztés

A levéltár a számítógépek terén részben elavult. Itt nemcsak a régi számítógépekről van szó, de a 2014 áprilisában lejárt XP operációs rendszer közel a gépek felénél van rendszeresítve. A gazdasági adminisztráció is a KIRA életbelépésével kizárólag csak az új operációs rendszereken fut, emiatt minimálisan egy gép beszerzése feltétlenül szükséges.⁸ Amennyiben mód nyílna rá, úgy további gépek beszerzése is kívánatos lenne, részben a hamarosan meginduló E-levéltári projekt miatt, részben a napi adminisztráció, levelezés miatt. A kizárólag új rendszereken futó szöveges dokumentációk már csak a korszerű gépeken jeleníthetők meg, így a jelentős átkonvertálások a célból valósulnak meg, hogy fussanak a régi gépeken is.

A levéltár fénymásoló parkja is jelentősen elavult. Kizárólag egy gép rendelkezik rendszeres javítással, míg a korábbi gépeket az intézmény már kivonta a szervizelésből, mivel ezek alkatrész-utánpótlása nem lehetséges. Egy gép beszerzése mindenképp szükséges az év folyamán. Az ennek pénzügyi fedezetére vonatkozó kérelem betérjesztésre került a fenntartó önkormányzathoz.

Az ismert okok miatt új szoftverek és programok megvásárlása is szükséges a levéltár részére.

A 2013-ban indult ún. E-levéltár még nem érintette intézményünket.⁹

Rákóczi úti központi épület

A központi épületben kisebb bútorcserékre, beszerzésekre kerülhetne sor. Az elmúlt 20 évben ezek egy része elhasználódott, lényegében javíthatatlanok, és esztétikailag is egy elavult, múltbéli képet sugároznak. Amennyiben lehetőség volna rá és megteremtődne hozzá a források, úgy ki kellene cserélni az épület lyukas, tönkrement esőcsatorna-rendszerét. Különösen az esőzések és havazás alkalmával kell szembesülni az átfolyások miatt a rendszer hiányosságaival.

A levéltár továbbra is szorgalmazza az épületben elhelyezett, többszörösen elavult elektromos hálózat, vagyis az itt lévő központ máshová való áthelyezését. Ennek megközelítése, különösen hétvégeként, amúgy sem lehetséges. Jelentős lakóépületek és középületek vannak ide bekötve, és a gyakori meghibásodások alkalmával szembeötlő a probléma fennállása. Ez a korszerűsítés nem a levéltár keretében kellene, hogy megvalósuljon, hanem a szolgáltató költségén mehetne végbe. A korábbi időszakban is szorgalmazta már ezt a szolgáltatónál az intézmény, azonban érdemi intézkedés eddig nem történt. Az intézmény arra kéri a fenntartóját, hogy támogassa a levéltár ezen elképzelését.

Műszaki Fióklevéltár

A levéltárban végbement korszerűsítések eredményeképpen megteremtődtek a feltételei a költségek csökkenésének. Így a raktárakban az állományvédelemben előírt 14–18 °C-ra van beállít-

⁸ A bevezetésre kerülő KIRA-rendszer számítógépes vonzatára, gépi feltételeinek biztosítására a levéltár nem kapott költségvetési forrást, de a működtetés biztosítása miatt erre a feladatra máshonnan kell összegeket átcsoportosítani.

⁹ A megyei levéltár is csak bizonyos programok kapcsán tudott kapcsolódni a programhoz. A korábban tervbe vett számítógépes fejlesztés, nagy felbontású szkennerek beszerzése elmaradt. Reménykedve abban, hogy ebbe a közlevéltárak tekintetében jelentős programba, amely már a Magyar Nemzeti Levéltárra és Budapest Főváros Levéltárára vonatkozóan részben megvalósult, 2015-ben az intézmény bevonása is lehetségessé válik. Ez a projekt a számítógépes háttér fejlesztésével, részben kialakításával kezdődik és évekig tart majd. A korábbi elképzelések az indulást még a tavalyi évre tették, de mivel ez nem függ az NKA soros pályázataitól, így a megvalósulás pillanatnyilag még kérdéses. Amennyiben egy távolabbi időbe tolná ki, úgy a levéltár törekszik arra, hogy a többi városi levéltárral együttműködve hozza létre ennek technikai feltételeit. A levéltár ebben számít a fenntartó önkormányzat kiemelt támogatására is, hiszen tartósan ebből a programból nem szabad kimaradni.

va a fűtés, a vendégszobánál és az irodafronton pedig csak a megjelenés időszakában lesznek felfűtve a helyiségek a kívánatos hőmérsékletre. A raktárakban egyedüli megoldatlan kérdés azok befüggönyözése az UV-védelem miatt. E célra, lehetőség szerint, pályázati úton lehet/kell összegeket elnyerni.

II. Személyi ellátottság, vezetés, munkaszervezés

2015. évben a személyi állományban változás nem várható. Májusig néhány dolgozó esetében új, részletes munkaköri leírást kell készíteni, amelyben fel kell tüntetni az alkalmankénti helyettesítéseket is. Valószínűleg az intézményben dolgozók pénzügyi ellátása a költségvetési év kapcsán jelentősen nem fog módosulni, így a korábbi időszakban jelzett előrelépést, amely jellemezte pl. Székesfehérvár és Tatabánya megyei jogú városok levéltárát, a győri levéltár esetében nem fog végbemenni. A dolgozók tudatában vannak annak, hogy az életpálya modell hiányának és az évek óta befagyasztott béreknek milyen a kihatása, és hogy egyre többen esnek bele az államilag támogatott külön keretekbe. Azonban csak az önkormányzat lenne képes változtatni ezen a több évtizede tartó furcsa helyzeten a saját forrásainak figyelembe vételével. A dolgozók cafetéria juttatásai is összhangban vannak az intézmény részére megítélt pénzügyi támogatással, emiatt csak az év második felében van lehetőség döntést hozni, és ezeket a juttatásokat életbe léptetni. Ugyanez vonatkozik az intézményi jutalmakra is.

A dolgozók továbbképzésére az idén nem kerül sor, a szakmai státuszban lévő személyek mindegyike elvégezte már a szükséges, a képesítéshez elengedhetetlen tanfolyamokat. A további képzéseknek nincs meg az anyagi fedezete, és ezt a jelenlegi állapotában sem az állam, sem az önkormányzat nem támogatja. Azok, akik önszorgalomból mégis részt vesznek továbbképzésen, azt a saját költségükön teszik.

A levéltári tevékenység ellátására jelenleg 10 főfoglalkozású dolgozó áll rendelkezésre: 3 tudományos, 3 segédlevéltáros, 1 levéltárkezelő, 1 gazdasági ügyintéző, 1 ügyviteli és 1 technikai alkalmazott. A feladatok maradéktalan ellátására a fenti létszám arányos fejlesztése szükséges. Továbbra is kívánatos lenne, hogy az elkövetkezendő időszakban egy vagy két fő plusz levéltáros felvételére kerüljön sor. Ezt indokolják az elmúlt években megszaporodott feladatok és az átvett iratok növekvő mennyisége.

Az E-levéltári projekt elindulása még ez évben is kérdőjeles. Ennek részbeni oka az NKA pénzügyi lehetőségeinek jelentős csökkenése. Ez nagy valószínűség szerint külön kormányzati támogatás esetén valósulhatna csak meg, amely lehetséges, hogy nem is az Emberi Erőforrások Minisztériuma, hanem a Belügyminisztérium hathatós támogatásával indulna meg. Ennek közeli indulásáról azonban még nincs információ.

III. A gyűjtőterület felügyelete

Továbbra is kiemelten kell ellenőrizni azokat az iratképzőket, amelyek megmaradtak a városnál. A jelentős változások miatt, amelyek például az oktatást is jellemezték, nemcsak kikerültek intézmények a levéltár fennhatósága alól, de újak is keletkeztek. Ezek többsége ugyan nem termel történelmi értékű iratokat, csupán jogbiztosító iratokat, így a levéltár ezeket értékhatár alatti szervként is feltüntethetné. Azonban – élve a mintavétel lehetőségével – ezek egy része is nyilvántartásba vételre kerül, míg a többség esetében csupán az iratképzés felügyelete a feladat. Az év során egy új nyilvántartás felvétele a cél, amely az összes, a város alá tartozó iratképző szervezet pontos adatait tartalmazná, függetlenül attól, hogy értékhatár feletti vagy alatti a szervezet.

Az ellenőrzések kapcsán az év során kiemelten kell kezelni az utóbbi időszakban egybeintegrált kulturális intézményeket (múzeum, könyvtár).

Az intézmény az iskolai iratok esetében a továbbiakban nem tervez iratátvételeket. A már korábban átvett iratok esetében az az álláspont, hogy azokat az önkormányzati kezelés időszakáig meg kell őrizni, de miután felügyeletileg már kikerültek innen, a továbbiakban a megyei levéltár illetékességébe tartoznak. A megyei levéltárnak át kell adni eredetben ezen szervezetek szervezőségi, de fénymásolatban, mint lezárt anyagokat, továbbra is őrizni szükséges.

IV. Anyaggyarapodás, anyagvédelem

A levéltár az önkormányzattól műszaki iratokat vesz majd át, jegyzék alapján. A Quantum Non-profit Kft. jelezte, hogy a megfelelő források hiányában nem tudják folytatni az eddigi szakképzési tevékenységüket, és kifutó rendszerben felszámolódnak. Irataik (jogbiztosító) a jelenlegi törvények szerint ugyan nem tartoznak a városi levéltár hatókörébe (amiképpen az államiéba sem), azt annak felajánlják, és a továbbiakban a felvilágosítást, a bizonyítványok másolatait már az intézmény fogja kiállítani. A levéltár ezt a felajánlást elfogadja, közreműködik az iratok átvétele kapcsán a szükséges jegyzőkönyvek elkészítésében, és az iratokat a lezárást követően folyamatosan átveszi. Kifejezetten városi érdek, hogy ezek fennmaradjanak, hiszen így az itt végzeteknek a későbbiekben is módjuk lesz tanulmányaikról felvilágosítást kapni.

Kisebb iratátvétel történik az év elején a fesztiváliroda, valamint az anyakönyvi hivatal régebbi, már levéltárérett anyagai esetében.

Állományvédelem

A Külső Baross úti műszaki levéltári részleg még számos tekintetben nem felel meg a szigorú állományvédelmi előírásoknak. Nem rendelkezik a szükséges UV-védelemmel, és nem biztosított a megfelelő páratartalom a légkondicionálás hiánya miatt.

Az intézmény a restaurálásokat a múzeummal együttműködve továbbra is folytatni kívánja (szintén pályázati pénzekből). Az állományvédelmi előírások betartása a központi épületben is szükséges. Itt rendelkezésre áll ugyan a fűtés szabályozásának eszköze, ám légkondicionáló berendezés itt sincs. Az alagsori helyiségek esetében magas a páratartalom, amit csökkenteni kell. Mivel a legértékesebb iratok itt találhatóak, így a légkondicionáló berendezés kiépítése e helyen elsőbbséget élvez.

V. Iratrendezés

A 2015-ös esztendőben folytatódik a fenntartó önkormányzat iratainak rendezése, egységesítése és raktári jegyzékekkel való ellátása. A savmentes dobozok beszerzésére az NKA Közgyűjtéményi Kollégiumánál ez évben is pályázni kíván a levéltár.

Tovább folyik a Richter Archívum iratanyagának rendezése. Kiemelt cél, hogy a hamarosan évfordulós Richter János anyagairól komplett felmérés készüljön, s az évforduló időszakára egy önálló kötet előkészítése történjen meg az idén. Ugyancsak előkészítésre kerülne egy olyan gyűjtéményes kiállítás, amely kivételében hordozható változatban fog majd véglegesen. Ezzel megteremtődik a lehetősége, hogy nemcsak Győrben, hanem más városokban is be lehessen mutatni. Előkészítésre kerülne majd egy konferencia megvalósulása is. Itt nemcsak a hazai zene-történetben ismert előadókra gondolva, hanem olyan külföldi előadókra (osztrák, német) is, akik megismertetnék az érdeklődőket Richter János ottani történetével. Erre részben azért van szük-

ség, mert Richter kultusza elsősorban német földön bontakozott ki, és ismertsége is főként innen adódik. Egyúttal megteremtődne a lehetőségek arra, hogy szülővárosában is szélesebb körű ismertségre tegyen szert. Az alapítvány ez évben is indulni kíván a város civil szervezeteknek kiírt pályázatán.

Mivel kisebb iratátvételekre is sor kerül az önkormányzat alá tartozó intézményekből, itt a fő törekvés, hogy a bekerülő iratok már rendezett, selejtezett állapotban érkezzenek a levéltárba, így már a helyszínen rendezve, dobozolva legyenek e maradandó értékű iratok.

A központi épületben a város legrégebbi iratainak többsége még az ún. régi típusú, nem savmentes dobozokban van elhelyezve, ezek átadozása folytatódik, a tavaly nyert pályázatnak köszönhetően.

VI. Iratselejtezés

A selejtezésre érett iratanyag kiválogatása folytatódik. A megszűnő intézmények esetében a levéltár magánál az intézménynél kapcsolódik be a selejtezés és iratátadás folyamatába, hogy csak a megőrzésre érdemes, történeti értékű iratok kerüljenek az intézménybe.

Egyeztetni szükséges a szakfelügyelettel a tanácsi iratok megselejtezése ügyében. Az átkerült iratok egy része nem képez maradandó értéket, és csak a korábbi selejtezési hiányosságok miatt kerültek át a levéltárba. Természetesen az átadozott, felcímkézett iratanyagokról új, számítógépes nyilvántartás is készül, ezeket csatolni kell a számítógépes központi adatbázishoz. A selejtezést, amennyiben azt a levéltár végzi, a szakfelügyeletnek, sőt a minisztériumnak is jóvá kell hagyni. Ezt a beszámoló és a munkaterv közgyűlési jóváhagyását követően írásban is kezdeményezni kell, hogy még az év során a selejtezés elkezdődhessen.

Az iratselejtezést elsősorban a korábbi időszakban már bedobozolt iratoknál szükséges folytatni, továbbá a nemrég átvett önkormányzati iratok esetében. Ennek oka, hogy a gyors átvétel miatt ennek a munkának az elvégzésére az önkormányzatnál nem volt mód és lehetőség. Itt a fő szempont az, hogy az önkormányzatnál keletkezett iratok biztonságban megőrzésre kerüljenek. Mind az önkormányzatnak, mind pedig a levéltárnak az az érdeke, hogy a jogbiztosító iratok fennmaradjanak. A megselejtezés célja, hogy csak a valóban maradandó értékkel bíró iratok őrzése váljon lehetségessé az intézményben.

VII. Segédletkészítés

Az intézmény korábban már jelezte szándékát az E-levéltárhoz való csatlakozáshoz, de erre 2014-ben nem került sor, és a pillanatnyi helyzetben kétséges az ez évi csatlakozás is. Amennyiben ez mégis megtörténne, értelemszerűen az erre a célra kialakított programokat a levéltárnak is fel kellene telepíteni a meglévő számítógépekre, de elképzelhető, hogy az év során erre a célra pályázatok nyílnak meg, vagy a Nemzeti Levéltár biztosítja más forrásból a részvételt, esetleg eszközök beszerzését. A minisztérium az E-levéltárra való tekintettel, s az elmúlt húsz évben a levéltári törvényben történt változások miatt új, átfogó rendelkezésekre törekszik, amely jelentősen átalakítaná a levéltárra ma vonatkozó jogszabályokat. Így a levéltárak egymás közötti iratátadását is újraszabályoznák, amelyek nyomon követnék az elmúlt időszakban bekövetkezett hatásköri változásokat (gondolva itt az iskolák államosítására, vagy számos korábban önkormányzati hatáskörű szervezet átalakítására, illetve államosítására).

A levéltár figyelemmel kíséri az önkormányzat intézményi struktúrájában végbement változásokat – gondolva itt számos szerv államosítására, megszűnésére, illetve újak alapítására –, s olyan

naprakész nyilvántartást szeretne készíteni, amely teljes körűen tartalmazná ezeket az iratképzőket, föltüntetve elérhetőségeiket, valamint besorolásukat – figyelemmel az értékhatár szempontjaira.

A levéltár folytatja a frissen átdobozolt, középszinten rendezett iratokról a raktári jegyzékek készítését, e tevékenység párhuzamosan folyik az átdobozolással. Így számos esetben nemcsak arról van szó, hogy a már korábban ún. nem savmentes dobozokban tárolt iratok kerülnek átdobozolásra, hanem többségében az eredeti mintaállványozott városi dossziékból kerülnek át savmentes dobozokba az önkormányzat egykori levéltári értékkel bíró iratai.

A levéltár a segédletkészítésnél törekszik arra, hogy ezek éppen a későbbi felhasználás és változások miatt digitálisan legyenek rögzítve és tárolva.

VIII. Kutató- és ügyfélszolgálat

A Baross úton a kutató- és ügyfélszolgálat növekvő igénybevétele ellenére az eddig kialakult gyakorlat nem módosul. Illetve az ügyfélszolgálat eddigi gyakorlatát annyiban szükséges módosítani, hogy új szabályzat készítésére és bevezetésére kerülne sor, amely bizonyos bevételi lehetőséget biztosít az intézmény számára. Gondolva itt a műszaki rajzok után kiszabható eljárási illetékekre, a bizonyítvány-másolatokból eredő bevételekre, valamint a hiteles fénymásolatok után járó díjakra. Az elmúlt időszakban, éppen a szoros ügyintézési határidők miatt, ez a tevékenység jelentősen felszaporodott, néhány esetben úgy is mondható, hogy tömeges megkeresésekről van szó. Itt a kötelező díjszabás meglétével egyben megritkítható azon érdeklődők száma, akik ezt korábban ingyen kapták meg, és érdeklődésük kevésbé volt komolynak tekinthető.

Az elmúlt időszak tapasztalatainak figyelembevételével számítani lehet a családfakutatások további emelkedésére. Sajnos a tapasztalatok azt bizonyítják, hogy egyre nő az ún. „távkutatók” száma, akik személyesen nem jelennek meg, és úgy gondolják, hogy e-mailen való megkeresésük kapcsán a kutatást majd a levéltár fogja elvégezni. Tapasztalható, hogy keveredik a kutatás és az ügyfélszolgálat ügye, több kutató nem ismeri azokat a szabályzatokat, jogi paramétereket, amelyek ezt a tevékenységet szabályozzák.

Mivel a kutató- és ügyfélszolgálat mind a központi épületben, mind pedig a műszaki telephelyen egyaránt folyik, törekedni kell arra, hogy mindkét helyen azonos, egységes gyakorlat kerüljön bevezetésre, összhangban azokkal az elvárásokkal, melyek a mai korszerű levéltári gyakorlatban már meghonosodtak.

2015-ös főbb kutatási témakörök

Az I. világháború forrásai

Az évforduló miatt az I. világháború forrásai kiemelt szerepet kapnak. A 2014-ben megalakult Első Világháborús Emlékbizottság munkájában a levéltár is részt vesz. Az elkövetkezendő időszakban díszközgyűlés, konferencia szervezésére kerülhet sor, valamint tematikus kiadványok megvalósítására, szerkesztésére a következő években. A dokumentumok gyűjtésének legfontosabb szempontja, hogy azokat mindenki számára hozzáférhetővé tegye a levéltár egy megvalósuló kiállítás, az anyagok digitális hozzáférhetőségének biztosítása, valamint egy önálló dokumentumkötet közreadása segítségével.

A II. világháború évfordulója

Itt előadásokra és könyvbemutatókra kerülhet sor az év során. Nemcsak helyi vonatkozású, de országos kiadványok helyi ismertetése is megszervezhető lenne.

IX. Kiadványkészítés

A városi levéltár folytatni kívánja az eddigi gazdag kiadványi tevékenységét. A városi tudományos szemle (Győri Tanulmányok) megjelentetésére 2015-ben 2 millió forintot biztosít az alapító önkormányzat. Az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően a Győri Tanulmányok Füzetek sorozat is folytatásra kerül. Ezek fedezetére részben külön városi támogatásra számítva, részben az Első Világháborús Emlékbizottság költségvetéséből forrás biztosításával, míg a másik esetben az NKA pályázatán való indulással. A városi levéltár által alapított Városi Levéltári Füzetek sorozat is folytatásra kerül. A tervek az alábbi felsorolásban olvashatók.

Megjelenésre váró kiadványok

1. Győri Tanulmányok 2015/35. (sima szám)
2. Az első világháború Győr városi dokumentumai. Városi Levéltári Füzetek 2015/16.
3. Varga József: A győri tanítóképzés az első világháború árnyékában. Győri Tanulmányok Füzetek 2015/17.
4. Gecsényi Lajos: Győr város telekkönyve. Győri Tanulmányok Füzetek 2015/18.

X. Közművelődés

A Nyitott Levéltári Nap jegyében a nyártól őszi tartó programokkal kell pályázni. Az önkormányzat támogatását figyelembe véve, és más intézményekkel is együttműködve, a levéltár közreműködik a Múzeumok éjszakáján saját programjaival, valamint részt vesz azokon a nyári rendezvényeken (pl. barokk esküvő), amelyek már szintén hagyományosak. Az épület pincéjében lévő előadások évek óta nagy sikerrel zajlanak, az ehhez kötődő előadások, kiállítások és egyéb bemutatók megrendezése szintén fontos feladat.

A városi levéltár a Győrben működő összes különböző fenntartású levéltárral együtt tartja meg a Győri Levéltári Napot. A levéltári napok folytatása mellett az intézmény vállalja a város évfordulóhoz kötődő olyan tudományos konferenciák megszervezését, amelyek nemcsak helyi jelentőséggel bírnak, de számos esetben országos érdeklődésre tarthatnak számot.

A közelgő évfordulók egyben kötelezettséget is rónak a levéltárra, hiszen az elődök mindenkor méltó színvonalon emlékeztek meg ezekről. Az intézmény kezdeményezi tudományos konferenciák, ünnepi díszközgyűlések megtartását a jeles emléknapok tiszteletére. Az évforduló, amelyet idén kiemelten kezel a levéltár, a 49 évesen Győr polgármestereként elhunyt Wennes Jenő halálának kerek évfordulója, akit a korabeli közigazgatás szinte teljes létszámmal elbúcsúztatott és gyászolt.¹⁰

A levéltár részt vesz a most induló tudományos kutatásokban, így a hamarosan elkezdődő *I. világháborús iratanyagok feltárása, digitalizálása és publikálása* projektben. A fent említett forrásfeltárások mellett új feladatként jelentkezik a két világháború közötti időszak feldolgozása és bemutatása.

A kiállítások megszervezésénél fontos szempont a maximális együttműködés kialakítása a többi győri közgyűjteménnyel (múzeummal, könyvtárral), bekapcsolódva azoknak a kiállításoknak a

¹⁰ Méltó utóda volt a legnagyobbak tartott Zechmeister Károly polgármesternek. Kilenc évig tartó tevékenysége során maradandót alkotott, tevékenységével Győrt a Nyugat-Dunántúl jelentős ipari központjává tette és neki köszönhető, hogy az ágyúgyár megtelepedésével egy 4000 polgárnak munkát adó, nagyméretű ipari komplexum épült ide. Az intézmény kezdeményezi vele kapcsolatban az ünnepi díszközgyűlést, javasolja, hogy esetleg egy városi intézmény neveztesse el személyéről.

szervezésébe, amelyek az első világháborúval kapcsolatosak. A levéltár kidolgozza egy, a dokumentumait bemutató kiállítás lehetőségét az ősz folyamán a múzeumban.

A levéltár ez évben is rendszeresen szervez könyvbemutatókat az általa kiadott és szerkesztett kiadványokból, de más országos jelentőségű kötetek bemutatása is fontos, természetesen többnyire olyanoké, amelyekben városunknak is kiemelkedő szerepe van. Gondolva itt elsősorban az első és második világháború vagy a Győr történetéhez szorosan kötődő nemesi felkelés témájában most megjelent kiadványra, illetve a cigány holocaust témakörében Pécssett megjelent „Lágerek népe” győri bemutójára.

2015. évi programok

Időpont	Program	Helyszín	Rendező
2015. március 6.	Könyvbemutató Vizi László Tamás: „Kövesd Pélájokat vitéz eleidnek”	Rómer Flóris Művészeti és Történelmi Múzeum	Győr Város Levéltára Rómer Flóris Művészeti és Történelmi Múzeum
2015. március 26.	Könyvbemutató	Rómer Flóris Művészeti és Történelmi Múzeum	Győr Város Levéltára, Rómer Flóris Művészeti és Történelmi Múzeum
2015. június 20.	Levéltárak éjszakája Nyitott Levéltárak	Győr Város Levéltára	Győr Város Levéltára, Rómer Flóris Művészeti és Történelmi Múzeum
2015. október 14.	XVIII. Győri Levéltári Nap (IV. Kisalföldi Levéltári Nap)	Rómer Flóris Művészeti és Történelmi Múzeum	Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára, Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára, Győri Egyházmegyei Levéltár, Győr Város Levéltára, Győri Ráth Mátyás Evangélikus Levéltár Győri Közjegyzői Levéltár
2015. november 6-8.	XV. Győri Könyvszalon Kiadványok bemutatója	Győri Nemzeti Színház	Győr Város Levéltára, Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér

XI. Szakkönyvtár

A teljes könyvállomány ellenőrzése az év második felére történik meg. Itt darabszintű ellenőrzésről van szó, amelyet a jelenlegi jogszabályok szerint két évente kell elvégezni.

A levéltár gazdag kiadványi tevékenységének eredménye az a számtalan kötet, amelyet az intézmény nemcsak megjelentet, de foglalkozik ezek árusításával is. Az év első felében teljes állományellenőrzést kell tartani, és a kereskedelmi mennyiségen felüli kiadványok a műszaki telephelyre fognak átkerülni. A könyvtárral együttműködve a levéltár felajánlja a győri helyi könyvtárak számára a korábban megjelent sorozatokat (pl. regeszták, Slachta Etelka-kötetek),

hogy ezek a város összes fiókkönyvtárában elérhetőek legyenek. A közgyűjteményeknél pedig meg kell teremteni annak a lehetőségét, hogy ezek ott is árusítva legyenek.

Az Arcanum gondozásában a levéltári kiadványok folyamatosan digitalizálva mindenki számára elérhetőek. Az NKA módosított kívánalmai közé tartozik, hogy az általuk támogatott publikációk a nyomdai megjelenéssel párhuzamosan egyben a levéltár honlapjára is felkerüljenek. Ennek figyelembevételével törekedni kell arra, hogy az egyéb levéltári kiadványok is hozzáférhetővé váljanak a lassanként megújuló intézményi honlapon. A könyvtárral kötendő megállapodás eredményeként a levéltári honlap az év folyamán átkerül a könyvtár szerverére. A honlap korszerűsítése már csak amiatt is múlhatatlanul szükséges, mert egy másik operációs rendszer más kívánalmakat tartalmaz, és ezeknek az intézmény is meg kell, hogy feleljen. A levéltár évek óta fenntartja az interneten a saját facebook-os oldalát, amelyet szinte hetente frissít új és új, figyelemre méltó eseményekkel, megosztva a levéltári szakmában zajló fontos híreket, s gazdag fotódokumentáció kíséretében beszámolva a levéltárban zajló programokról. Biztosan állítható, hogy ez egy sokak által kísért, népszerű tevékenysége az intézménynek.

A levéltár honlapja

A levéltár honlapja régóta üzemel. Ezt a tartalmi részekben szükséges fejleszteni, a gyarapodó digitális tartalmak részben az intézmény honlapjára kerülnek feltöltésre. Az év során, párhuzamosan a megyei könyvtár szerverére való átköltözéssel, egy darabig a régi is elérhető lenne. Valószínűleg emiatt kisebb, műszaki jellegű átalakításra is sor kerül.

A laikus felhasználók ma már többnyire nem a honlapot, hanem inkább a közösségi oldalakat használják. A levéltár létrehozta ilyen jellegű saját elérhetőségét, amely naprakész, s nagyon sok látogatója van. Ennek fejlesztése, új tartalmakkal való feltöltése kiemelt feladat. A levéltár az elmúlt 20 évben számos olyan rendezvényt, kiállítást szervezett, amelyről digitális fényképek, videók maradtak fenn. Ezek folyamatos feltöltése a közösségi oldalra műszakilag lehetséges, így nemcsak a jelennel, de a múlt értékeinek közzétételével is népszerűsíthető az intézmény, és közkinccsé tehető a város gazdag történelmi múltja.

XII. Anyakönyvi másodpéldányok kezelése

Az év során megoldásra váró feladatként jelentkezik az UB bejegyzések vezetése. Ennek érdekében megtörténik két, már végzett segédlevéltáros dolgozó betanítása erre a munkára.

A kutatóteremben elhelyezett egyházi anyakönyvi másodpéldányokban végzett kutatások segítése, illetve az ezekből történő adatszolgáltatás is e két segédlevéltáros feladata lesz, együtt a kutatótermi felügyelővel.

G y ő r, 2015. február 6.

Bana József
levéltárigazgató